

Дніпропетровська область

Відомості про область

Дніпропетровська область – один з найбільш економічно розвинених регіонів України. Вона характеризується вигідним географічним положенням, багатими природними ресурсами, потужним промисловим та науковим потенціалом, розвинутим сільськогосподарським виробництвом, високим рівнем розвитку

транспорту і зв'язку.

Відстань від Дніпра до Києва:

залізницею – 530 км

шосейними дорогами – 480 км.

На території 31,9 тис. кв. км (5,3% площі України) мешкають, за даними на 01 січня 2017 року, 3230,4 тис. осіб (7,6%). Високий рівень урбанізації (83,6% жителів проживають у 66 міських поселеннях) визначає найвищу в Україні щільність населення – 102,7 на один квадратний кілометр (середня по Україні – 75,2). В адміністративно-територіальному відношенні Дніпропетровська область поділяється на 22 адміністративні райони та 13 міст обласного підпорядкування.

На території області налічується:

районів у містах – 18;

міст районного значення – 7;

селищ міського типу – 46;

районних рад – 22;

міських рад – 18;

міських об'єднаних територіальних громад – 2;

сільських об'єднаних територіальних громад – 18;

селищних об'єднаних територіальних громад – 14;

районних рад у містах – 15;

селищних рад – 32;

сільських рад – 231;

міських рад об'єднаних територіальних громад – 2;

селищних рад об'єднаних територіальних громад – 7;

сільських рад об'єднаних територіальних громад – 15;

населених пунктів – 1501, в тому числі міських – 66, сільських – 1435.

В області проживають представники більш ніж 80 національностей, найбільшу частку після українців (79,3%) складають росіяни – 18%. Головна водна артерія країни – ріка Дніпро (довжина по території області – 261 км), магістральні залізничні і шосейні

дороги мають вихід до Донбасу, Криму, портів Чорного і Азовського морів, індустріальних центрів України та близького зарубіжжя. Дніпропетровщина розташована у степовій і лісостеповій фізико-географічних зонах (ліси займають 3,9% території області). Середня температура: зимова $-5 - -7^{\circ}\text{C}$, літня $+22 - +23^{\circ}\text{C}$. Середньорічна кількість опадів – 400 – 490 мм.

Історичні відомості

Дніпропетровщина має багату і славу історію, яка сягає у сиву давнину століть і тисячоліть. Перші сліди пралюдини, знайдені тут, відносяться ще епохи раннього кам'яного віку, вже 150 тисяч років тому давні люди почали заселяти береги Дніпра. У VIII столітті до нашої ери у степові райони Дніпропетровщини прийшли скіфські племена і в цей час виникають перші залізодобувні рудні Криворіжжя. У восьмому – дев'ятому століттях до нашої ери на території області знаходився центр

держави Велика Скіфія.

З тих часів в області було створено 9,5 тисячі курганів – місць захоронення древніх скіфів. Знахідки археологів, серед яких всесвітньовідомі золоті пектораль з Товстої Могили та гребінь з кургану Солоха, свідчать не тільки про високий рівень матеріальної культури племен, населявших Придніпров'я, а й про їх високу духовну культуру.

За часів Київської Русі (IX – XII століття) Придніпров'я межувало з кочівниками і мало з ними активні торговельні відносини. Дніпром пролягав знаменитий торговельний шлях світового значення “Із варяг у греки”. Дніпром вели на Візантію свої дружини київські князі. Яскравою сторінкою історії краю були часи козацтва та виникнення однієї з перших у світі демократичних республік – Запорізької Січі.

У 1783 році згідно з указом Катерини II про ліквідацію Січі територія області увійшла до складу Катеринославського намісництва.

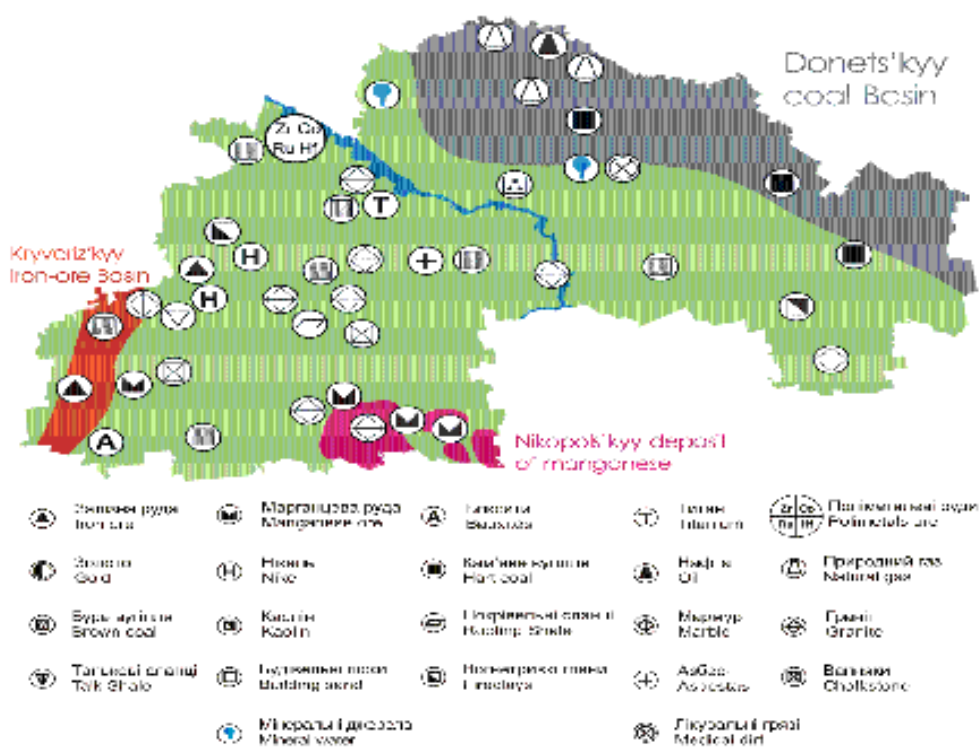
Великі зрушення в житті краю пов'язані з відкриттям наприкінці XIX століття значних родовищ корисних копалин: вугілля, залізної та марганцевої руд, тощо. У цей час Катеринославська губернія швидко перетворюється на центр промисловості півдня Російської імперії.

У ті часи Дніпропетровщину називали Новою Америкою – краєм промислової революції та індустріалізації, який приваблював до себе людей.

У жовтні 1802 року була створена Катеринославська губернія, до складу якої увійшла і територія сучасної Дніпропетровської області. На початку 20 століття область посідала одне з перших місць у світі за рівнем концентрації промисловості. У 1923 – 1925 роках у зв'язку з адміністративною реформою Катеринославська губернія була поділена на 7 округів, у тому числі Катеринославський, Павлоградський, Криворізький. У 1926 році Катеринославський округ об'єднано з Павлоградським у Дніпропетровський. 27 лютого 1932 року на базі 5 округів була утворена Дніпропетровська область. Пізніше, в 1938 та 1939 роках, частина її території увійшла до складу новостворених Запорізької, Миколаївської та Кіровоградської областей, і Дніпропетровська область набула сучасних кордонів.

Природні ресурси

Дніпропетровська область є унікальною за різноманітністю і запасами корисних копалин. Про багатство надр області відомо не тільки у державі, Європі, а й у світі, адже тут зосереджені унікальні родовища копалин.

Область володіє близько 50% загальнодержавних запасів корисних копалин. Забезпеченість мінеральними ресурсами більша ніж втричі в порівнянні із загальнодержавним рівнем. В області видобувається 100% марганцевої руди, залізна руда, вугілля, уран, рідкоземельні метали, каолін та граніти, нафта та газ. За кількістю розвіданих запасів та річним обсягом видобутку Криворізький залізорудний басейн займає перше місце в Україні.

Одним з найбільших у світі є Нікопольський басейн марганцевих руд. В області видобувається 40 видів мінеральної сировини. Майбутнє Дніпропетровщини – у розвитку кольорової, золотовидобувної та золотопереробної галузей. Родовища “Сергіївське” та “Балка Золота” мають схожість з аналогічними родовищами Канади, Австралії та Південної Африки. Область володіє єдиним в Україні родовищем талько-магнезитів. Його уведення в експлуатацію дасть можливість на 60 – 70% забезпечити потреби України у вогнетривкій сировині та значно зменшити її імпорт з інших країн. У надрах області зосереджені значні поклади каменеоблицювальної сировини багаті кольоровою гамою. У краї розвідано 15 родовищ мінеральних вод, що дає можливість повністю забезпечити потреби населення у лікувальних, лікувально-столових і толових мінеральних водах.

Сприятливі природно-кліматичні умови області дозволяють вести інтенсивне сільське господарство, сприяють вирощуванню усіх зернових культур та отримувати високоякісне продовольче зерно. В регіоні вирощуються всі види агрокультур та щороку збирається до 3 мільйонів тонн зернових. Крім того, основними напрямками рослинництва є вирощування соняшників та цукрових буряків. За різноманітністю і значимістю природних ресурсів Дніпропетровська область є однією з найбагатших в Україні.

На території Дніпропетровщини знаходяться більше 270 річок, понад 300 озер, близько 1,5 тисячі водойм та ставків площею понад 26 тисяч гектарів. На півдні територія області омивається водами рукотворного Каховського моря. Головна водна артерія України – ріка Дніпро – одна з величних річок світу. В області протікає найчистіша річка Європи – Оріль.

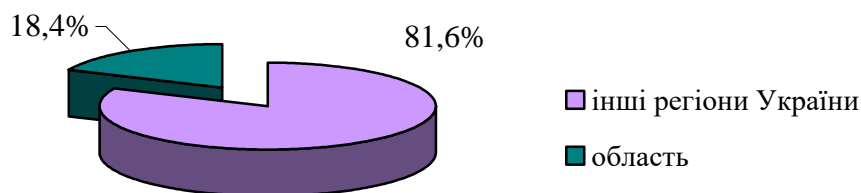
Промисловий комплекс

Область має потужний промисловий потенціал. Він характеризується високим рівнем розвитку важкої індустрії. На підприємства ГМК припадає 60,3% всієї реалізованої продукції області. У регіоні діють **понад 500** великих і середніх промислових підприємств майже всіх основних видів економічної діяльності, на яких працюють 284,5 тис. осіб.

На Дніпропетровщині виробляється 18,4% (324,4 млрд грн) усієї реалізованої промислової продукції України. За цим показником область посідає перше місце в Україні.

Питома вага області в загальному обсязі реалізованої промислової продукції, %

Добувна промисловість і розроблення кар'єрів

Питома вага добувної промисловості області в загальнодержавному обсязі реалізації промислової продукції складає 33,9%.

У 2016 році обсяг реалізації склав 77,8 млрд грн, що дорівнює 24,0% від загального обсягу реалізованої промислової продукції області.

Область володіє значними запасами кам'яного та бурого вугілля і має всі можливості для подальшого розвитку вугільної галузі. Балансові запаси вугілля, що зосереджені в області, складають більше 21 млрд тонн. Видобутком вугілля займається ПАТ “ДТЕК Павлоградвугілля”.

Базу гірничодобувної промисловості області складають 10 підприємств з видобутку залізних руд та руд інших кольорових металів. На ПАТ “Марганецький ГЗК”, ПАТ “Орджонікідзевський ГЗК” добувається 100,0% марганцевої руди в Україні. Гірничо-збагачувальні комбінати Кривбасу виробляють 77,6% від усього концентрату залізорудного неагломерованого та 47,6% концентрату залізорудного агломерованого в Україні.

Виробництво концентратів залізорудних неагломерованих склало 92,6% до рівня 2015 року, агломерованих – 106,1%.

Переробна промисловість

Переробна промисловість області забезпечує 16,4% від загальнодержавного обсягу реалізації промислової продукції.

Обсяг реалізованої продукції – 186,5 млрд грн, або 57,6% усієї реалізованої промислової продукції в області.

Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів

Основа промисловості області – металургія. На підприємствах металургійного комплексу зайнято 72,5 тис. осіб. Обсяги реалізованої продукції складають 34,4% від загального обсягу по області. На Дніпропетровщині виробляється 38,6% чавуну, 55,4% сталі, 32,3% прокату, 79,4% труб, 31,5% коксу від загального обсягу по Україні.

Більша частина продукції сертифікована і відповідає світовому рівню якості. Металургійні підприємства області виробляють високоякісну сталь та конкурентоспроможний прокат.

На трубних підприємствах області (ПАТ “Інтерпайп Нижньодніпровський трубопрокатний завод”, ПАТ “Інтерпайп Новомосковський трубний завод”, ТОВ “Інтерпайп Ніко Тьюб”, - ПрАТ “Сентравіс Продакшн Юкрейн” та інші) виготовляються труби великого і малого діаметрів, профілі пустотілі гарячої і холодної деформації, центробіжного литва, методом зварювання. Продукція трубопрокатних підприємств області експортується майже у 70 країн світу.

З метою підвищення конкурентоспроможності продукції та зміцнення конкурентних позицій на внутрішньому та зовнішньому ринках протягом 2016 року основна частка капітальних інвестицій у металургійному комплексі спрямована на розвиток основних фондів: розширення, реконструкцію, технічне та технологічне переозброєння діючих виробництв. Основним джерелом фінансування капіталовкладень є власні кошти підприємств.

До основних інвестиційних проектів слід віднести:

введення в експлуатацію установки вдування пиловугільного палива в доменну піч № 9 на ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг” з метою значного скорочення застосування дорогого природного газу і металургійного коксу, які використовуються при виплавці чавуну, підвищення енергоефективності цього металургійного агрегату, заощадження енергоресурсів та поліпшення екологічної обстановки в регіоні. Крім цього, на підприємстві здійснюється модернізація аглофабрики № 2 та реконструкція коксових батарей №№ 5,6;

ПАТ “ДМК ім. Ф.Е.Дзержинського” – реконструкція агломераційного цеху зі спорудженням кільцевого охолоджувача та сучасних аспіраційних систем, завершення реконструкції конвертерного цеху зі спорудженням установки десульфурації чавуну, сортопрокатного цеху, I черга, 2 етап.

Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів

Виробництвом продуктів харчування і переробкою сільськогосподарських продуктів зайнято більш 130 основних підприємств (без урахування підсобних і малих підприємств), на яких працює понад 30 тис. осіб. Обсяг реалізованої промислової продукції по галузі складає 8,2%

від загального обсягу реалізованої промислової продукції в області. Стосовно виробництва продуктів харчування підприємствами області у співвідношенні до загального виробництва в Україні спостерігається наступна ситуація:

виробництво молока рідкого обробленого складає 5,1% до загального його виробництва в Україні, виробів ковбасних – 23,6%, борошна – 8,1%, хліба та хлібобулочних виробів – 13,0%, олії соняшникової нерафінованої – 6,5%, напоїв безалкогольних – 5,5%, йогуртів та інші ферментовані чи сквашені молоко та вершки – 13,4%.

На підприємствах харчової та переробної промисловості є достатній запас сировини, матеріалів, створені всі умови для виробництва продукції і забезпечення споживачів з урахуванням попиту. Підприємства галузі працюють на замовлення споживачів та постачають продукцію в широкому асортименті торговельним мережам, бюджетним установам.

Для підвищення конкурентоспроможності підприємства харчової та переробної промисловості області значну увагу приділяють впровадженню міжнародних та європейських стандартів (отримання відповідних сертифікатів систем управління якістю та безпечністю харчових продуктів). Це дозволяє використовувати досвід і досягнення розвинутих країн та дає можливість відстояти свої позиції на сучасному ринку.

Система управління якістю (ISO серій 9000, 14000, 22000) впроваджена (сертифікована) на шістдесят чотирьох підприємствах харчової та переробної промисловості області. У стані впровадження – на десяти підприємствах області.

Система управління безпечністю харчових продуктів (НАССР) впроваджена (сертифікована) – на сорока чотирьох підприємствах харчової промисловості. У стані впровадження – на дванадцяти підприємствах області.

За 2016 рік підприємствами області експортовано: готових харчових продуктів на суму 110,0 млн дол. США; жирів та олії тваринного або рослинного походження – 289,4 млн дол. США.

Залучення інвестицій, поєднання їх з власними коштами дає змогу зміцнити матеріально-технічну базу галузі, поліпшити якість, розширити асортимент продукції та вивести підприємства на новий технічний рівень.

Обсяги капітальних інвестицій у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів за рахунок усіх джерел фінансування за 2016 рік склали 977050 тис. грн.

Підприємствами переробної та харчової промисловості експортується наступна продукція:

виробники м'яса курчат-бройлерів співпрацюють з країнами: Молдова, Казахстан, Ірак, Узбекистан, Грузія;

країнами експорту високоякісних алкогольних напоїв є: Німеччина, Ізраїль, Китай, Латвія, Вірменія, Естонія, Азербайджан;

олія соняшникова (нерафінована, рафінована) та інші рослинні олії експортують до Ізраїлю, Лівану, Молдови, Грузії, Білорусії, Південної Кореї, Словенії, США, а також до країн Європи (Польща, Німеччина, Голландія);

крохмаль та крохмальні продукти експортуються до Молдови, Казахстану, Узбекистану, Азербайджану, Білорусії, Сирії, Литви, Туреччини;

виробники кондитерської галузі експортують продукцію в такі країни, як Молдова, Німеччина, Латвія, Грузія, Киргизія та інші;

томатні пасти, соуси, кетчупи експортуються до Німеччини, Ізраїлю, Китаю, Латвії, Вірменії, Естонії, Азербайджану.

Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції

Обсяг реалізованої продукції у галузі виробництва хімічних речовин і хімічної продукції складає 4,2% обсягу промислового виробництва в області.

Чисельність працюючих – 10,4 тис. осіб. Мінеральні добрива, лакофарбові матеріали, промислові гази та вибухові речовини – далеко не повний перелік продукції, що виробляється нині на підприємствах галузі.

ПАТ “ДНІПРОАЗОТ” є одним з найбільших хімічних підприємств не тільки Дніпропетровської області, але й країни в цілому.

На виробничих потужностях підприємства виробляється аміак, карбамід, каустична сода, рідкий хлор і соляна кислота та інша продукція, яка користується стабільним попитом у ПАТ “ДНІПРОАЗОТ” експортується в країни Азії і Латинської Америки, Центральної та Східної Європи.

Найбільшим державним підприємством хімічної галузі області є науково-виробниче об'єднання “Павлоградський хімічний завод”, основною номенклатурою якого є вибухові речовини для гірничо-збагачувальних комбінатів України. Наукові розробки, програмне забезпечення, технології та продукція підприємства успішно використовуються в Україні та експортуються до країн ЄС, Південно-Східної Азії, Австралії, Америки та Африки.

Виробництво гумових і пластмасових виробів; іншої неметалевої мінеральної продукції

Питома вага галузі з виробництва гумових і пластмасових виробів; іншої неметалевої мінеральної продукції у загальнообласних обсягах реалізації промислової продукції складає 3,8%. Чисельність працюючих у галузі – 10,8 тис. осіб.

ТОВ “Український завод понадвеликогабаритних шин” є єдиним на території України та країн СНД підприємством по випуску понадвеликогабаритних шин до автосамоскидів вантажопідйомністю від 55 тонн до 220 тонн. Продукція підприємства успішно експлуатується не тільки в нашій країні, а і знаходить споживачів в різних точках світу, в тому числі Північній та Південній Америці, Африці, Австралії, в країнах Європи та Південно-Східної Азії.

В регіоні також виробляються нові синтетичні матеріали, конструкції, гумотехнічні вироби для багатьох галузей – космосу, повітряного транспорту, науки та інші.

Головною метою політики в галузі виробництва іншої неметалевої мінеральної продукції є суттєве оновлення основних фондів, запровадження сучасних енергозберігаючих, екологічно чистих технологій та налагодження випуску продукції, яка відповідає нинішнім вимогам щодо дизайну та якості.

Машинобудування, крім ремонту і монтажу машин і устаткування

Обсяг реалізованої продукції машинобудівного комплексу складає 2,8% від обсягу реалізації в області. Чисельність працюючих – 23,4 тис. осіб.

Продукція машинобудування широко відома не тільки в Україні, а й далеко за її межами. За низкою основних видів продукції вона займає провідне місце в Україні. На машинобудівних підприємствах області (ДП ВО “Південний машинобудівний завод ім. О.М.Макарова”, ПАТ “Дніпропетровський завод прокатних валків”, ПАТ “Дніпропетровський агрегатний завод”, ПАТ “Дніпропетровський стрілочний завод”, ПАТ “Дніпроважмаш”, ДП “НВК “Електровозобудування”, ПАТ “Дніпровагонмаш” та інших) виробляються: устаткування для прокатних станів, вагони вантажні, стрілочні переводи, автомобільні напівпричепи, велика низка обладнання для гірничо-металургійного комплексу, акумулятори, електровози та інша продукція.

Провідні підприємства галузі постійно здійснюють технічне переоснащення виробництва, впроваджують новітні технології, вдосконалюють якість поточної продукції та опановують нові види продукції.

Так, наприклад, у 2016 році на ПАТ “Дніпропетровський стрілочний завод” – поставлено на виробництво нові види продукції: стрілочний перевод 60E1 марки 1/9 радіусу 300 м колії 1435 мм на залізобетонних брусах за проектом з Іраном; трамвайний стрілочний перевод з поворотним пером радіусу 50 м; 7 різновидів хрестовин з приварними рейковими закінченнями типу 49E1 для проектів з Турцією;

на ПАТ “Дніпропетровський агрегатний завод” – розроблено технічну документацію та виготовлено дослідні зразки для випробувань нових видів продукції: електродвигуна ДАТ – 0,09; розподільника КЕ-178; генератора ГТ-30Д; блоку БРЗУ-115УД; стартера-генератора 8260-12УД; навісного тракторного обладнання; клапанів електромагнітних типу ДМКТ, ДМКВ. Крім того, на підприємстві освоєно випуск нової продукції французької компанії SEIMEX. Додатково до заходів, передбачених Програмою розроблено і освоєно випуск деталей гранатомета РПГ-7 та гідроциліндра для БТР-3Е;

на ДП “НВК “Електровозобудування” – освоєно серійне виготовлення тормозних циліндрів електрорухомого складу, що дозволило зменшити імпортозалежність та проводиться робота з випуску дослідного зразка вагона-самоскида типу ДБД та налагодження його серійного виробництва.

Дніпропетровщина – один зі світових центрів ракетно-космічного будівництва.

У 2016 році здійснено 3 успішних пуски ракет-носіїв за участю державних підприємств “ВО “Південний машинобудівний завод ім. О.М.Макарова” та КБ “Південне” ім. М.К.Янгеля.

16 вересня з космодрому Куру у Французькій Гвіані відбувся успішний пуск європейської ракети-носія легкого класу “Вега” з першим перуанським супутником ДЗЗ PeruSAT-1 та космічними апаратами SkySat-4, 5, 6, 7 для американського оператора Terra Bella, що належить Google.

05 грудня – успішно стартувала друга ракета-носіїв легкого класу “Вега” з супутником спостереження Міністерства оборони Туреччини Gokturk-1.

Ракета-носіїв “Вега” розроблена Європейським космічним агентством (ESA) спільно з Італійським космічним агентством (ASI).

Маршовий двигун РД-843 для 4-ї ступені ракети-носія, розроблений державним підприємством “Конструкторське бюро “Південне” ім. М.К. Янгеля та виготовлений державним підприємством “Виробниче об’єднання “Південний машинобудівний завод ім. О.М. Макарова”.

Зазначені пуски стали сьомим та восьмим в рамках програми “Вега”.

18 жовтня з космодрому на о. Уоллопс (штат Вірджинія, США) відбувся успішний пуск модернізованої ракети-носія середнього класу Antares-230 із транспортним космічним кораблем Cygnus.

Головним розробником ракети-носія є американська компанія Orbital ATK, а основну конструкцію першої ступені створюють вітчизняні державні підприємства космічної галузі КБ “Південне” ім. М.К. Янгеля та ВО “Південний машинобудівний завод ім. О.М. Макарова” (обидва м. Дніпро) в кооперації з підприємствами “Хартрон-АРКОС” (м. Харків), “Хартрон-ЮКОМ” (м. Запоріжжя), “ЧЕЗАРА”, “РАПД” (м. Чернігів) та ін.

Останні півтора року українські спеціалісти займалися модернізацією першої ступені ракети-носія Antares, адаптуючи його до нового двигуна. Рішення про заміну російського двигуна було прийнято компанією Orbital ATK у 2014 році, після того як ракета-носій через проблеми із двигуном вибухнула у лічені секунди після старту. Наразі зміни у конструкції ракети-носія дозволили істотно підвищити її енергетичні можливості та економічну ефективність.

Вантажний корабель Cygnus доставив на Міжнародну космічну станцію 2,3 тони вантажу на замовлення NASA – провіант, воду, апаратуру для проведення наукових експериментів, а також обладнання для виводу в космічний простір мініатюрних супутників. Українські фахівці брали участь у підготовці та проведенні пуску. Пуск став шостим в історії проекту та першим після модернізації ракети-носія.

Текстильне виробництво

Незважаючи на те, що питома вага галузі у загальнообласних обсягах реалізації промислової продукції незначна, найбільші підприємства легкої промисловості області мають необхідні виробничі потужності для випуску широкого асортименту високоякісного, конкурентоспроможного одягу та досвід співпраці як з іноземними, так і українськими партнерами.

Серед асортименту промисловості: швейні і трикотажні вироби, взуття, штучне хутро, іграшки, вовняна та бавовняна пряжа, швейні нитки. В галузі працює 3,0 тис. осіб.

Підприємства області постійно оновлюють асортимент, приймають участь в галузевих виставках, займаються переобладнанням підприємства і представляють комерційний інтерес для потенційних інвесторів, як українських, так і закордонних.

Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря

Цей вид діяльності в області представляють близько 110 підприємств. На них працюють більш 28 тис. осіб. Обсяг реалізованої продукції (надано послуг) становить 13,3% обсягу промислової продукції області. Дніпропетровська область – одна з найбільш енергонасичених в Україні. Електроенергетика являє собою високорозвинену галузь економіки області, до складу якої входять енергогенеруючі підприємства: ВП “Криворізька ТЕС” ПАТ “ДТЕК Дніпроенерго” та ВП “Придніпровська ТЕС” ПАТ “ДТЕК Дніпроенерго”, філія “Дніпродзержинська ГЕС” ПАТ “Укргідроенерго” та ПАТ “Дніпродзержинська теплоелектроцентраль”. В області виробляється 5,6% від обсягу виробництва електроенергії в Україні.

Наукова діяльність

У 2016 році виконанням науково-технічних робіт в організаціях, установах, та на підприємствах області займалось 9,7 тис. працівників основної діяльності, серед яких 380 докторів наук та 1086 кандидата наук.

Наукові організації регіону власними силами виконали науково-технічні роботи на загальну суму майже 1843,8 млн грн, що у 2 рази більше ніж за аналогічний період 2015 року.

Інноваційна діяльність

Інновації, спрямовані на удосконалення технологічної і технічної бази виробництва, оновлення продукції, здійснювали 63 інноваційно активних промислових підприємств, або 13,0% від загальної кількості обстежених промислових підприємств області. За звітний період було впроваджено 77 нових технологічних процесів, освоєно виробництво 150 найменувань інноваційних видів продукції, з них 80 – нових видів техніки.

Інноваційну продукцію впроваджували 43 промислових підприємства, з них 34 – реалізовували інноваційну продукцію.

Обсяг реалізованої інноваційної продукції склав більше 1,1 млрд грн, з нього на експорт – 771,5 млн грн.

Транспорт та зв'язок

Високий рівень концентрації виробництва, щільна заселеність території обумовили розвиток транспортної системи області. Її транспортна мережа – невід'ємна частка усєї мережі України. В області розвинуті авіаційний, залізничний, автомобільний, трубопровідний і річковий транспорт. З 1995 року у Дніпрі працює перша лінія метрополітену.

В області діють 2 міжнародні аеропорти, які зв'язують регіон з країнами далекого та близького зарубіжжя. Її територію перетинають 2 міжнародні (Київ – Луганськ, Харків – Севастополь) та 3 національні автомагістралі (Бориспіль – Запоріжжя, Дніпропетровськ – Миколаїв, Кіровоград – Запоріжжя). Автомобільний транспорт – один із основних при перевезенні вантажів і пасажирів у межах області. Найбільшим автотранспортним вузлом області є Дніпро. Мережа шосейних доріг зв'язує його з усіма містами і селищами міського типу області та іншими областями України. Центральний автовокзал в обласному центрі (Дніпро) – другий в Європі (після Гамбургського) за розмірами та можливостями пасажироперевезень.

Головним видом транспорту є залізничний. За насиченістю залізницями Дніпропетровщина посідає одне з перших місць в державі. Розвинута мережа залізничних магістралей, які з'єднують промислові райони країни, перевищує 3 тисячі кілометрів.

З півночі на південь Дніпропетровщину перетинає головна водна артерія країни – річка Дніпро. Діють Дніпропетровський і Дніпродзержинський річкові порти. Судна типу “ріка–море” забезпечують прямі міжнародні перевезення вантажів з виходом у Чорне море.

У місті Дніпро розташований найбільший річковий порт України. Завдяки вигідному географічному положенню він повністю забезпечує потреби прилеглих промислових регіонів в перевезенні, зберіганні різних вантажів: металу, зерна, вугілля, контейнерів та ін.

Порт як пункт перевалки зовнішньо-торговельних вантажів відомий в країнах Придунав'я, Чорного і Середземного морів.

В області успішно розвивається інфраструктура електрозв'язку. Створені магістральні та супутникові канали телекомунікаційного зв'язку, що забезпечують надання якісних послуг зв'язку усім споживачам.

У 2016 році популярністю у населення користувалися послуги комп'ютерного зв'язку (збільшення доходів порівняно з 2015 роком на 1,5%).

Для створення зручних умов обслуговування та підвищення якості надання поштових послуг в області за власні кошти підприємства Укрпошта здійснено:

- проведені ремонти на об'єктах поштового зв'язку;
- придбано та впроваджено в експлуатацію 277 одиниць комп'ютерної техніки;
- влаштовано пандус в одному об'єкті поштового зв'язку;
- проведено реконструкцію системи опалення в 1 об'єкті поштового зв'язку;
- виконано дообладнання системи відеонагляду 1 об'єкта поштового зв'язку.

Сільське господарство

Основу агропромислового комплексу області складають понад 4200 сільськогосподарських підприємств різних форм власності та підпорядкування. В сфері сільськогосподарського виробництва області працюють близько 30,0 тис. осіб, 4 науково-дослідні станції, Інститут сільського господарства степової зони України УААН, аграрний університет, 6 коледжів, навчально-виробничі бази і філіали кафедр створені на десятках високотехнологічних підприємств Дніпропетровщини. Основні напрямки виробничої діяльності сільгоспідприємств області – вирощування зернових, у тому числі високоякісного продовольчого зерна, технічних і овочевих культур, виробництво м'ясо-молочної продукції.

За роки незалежності України область здобула імідж надійного постачальника зерна на світові ринки. Країнами експорту пшениці і суміші пшениці та жита є: Велика Британія, Іспанія, Італія, Бангладеш, Грузія, Ізраїль, Кіпр, Корея, Алжир, Єгипет тощо (близько 30 країн світу). Кукурудзу експортують до Білорусії, Молдови, В'єтнаму, Грузії, Ірану, Китаю, до країн Європи та інших країн (більше 25 країн світу). Насіння соняшнику – до Вірменії, Молдови, країн Європи, Грузії, Ірану, США. Підприємства – виробники м'яса курчат-бройлерів співпрацюють з країнами: Молдова, Казахстан, Ірак, Узбекистан, Грузія.

У 2016 році підприємствами експортовано сільськогосподарської продукції на суму 126,7 млн. дол. США.

Понад 80% площі області зайнято під сільськогосподарське виробництво (більш ніж 25 тис. кв. км (6,0% сільгоспугідь України). Розбудовується інфраструктура аграрного ринку – в області налічується 62 сховища для зберігання овочів, картоплі, фруктів. Для зберігання зернових та технічних культур в області діє 68 зернових складів

Дніпропетровщина є провідною в Україні за чисельністю суб'єктів племінної справи та за якістю племінних ресурсів. Генетичні ресурси області

сконцентровані на 17 племінних заводах та 18 племінних репродукторах, у тому числі:

у молочному скотарстві функціонують 8 племзаводів та 7 племрепродукторів з маточним поголів'ям близько 5,6 тисяч голів;

свинарство області представлено 3 племзаводами та 5 племрепродукторами з маточним поголів'ям 2,8 тисяч голів.

Усього в області налічується 46 суб'єктів племінної справи.

Основними напрямками розвитку сільського господарства області є виробництво:

- зернових, технічних, овочевих культур;
- м'ясо-молочної продукції;
- продукції птахівництва.

Враховуючи якість ґрунтів та кліматичні умови, в області вирощуються всі види агрокультур при врожайності, одній з найвищих в Україні. Питома вага їх основних видів в Україні:

- зернових та зернобобових – 6,0%;
- соняшнику – 9,1%;
- картоплі – 2,8%;
- овочів – 7,3%.

З метою поліпшення структури земель та підвищення родючості землі удосконалюється структура землекористування, впроваджуються оптимізація співвідношення культур та попередників у сівознах, енергозберігаючі технології обробітку ґрунту, проводиться реконструкція інженерної інфраструктури зрошувальних систем, застосовується крапельне зрошення. Набувають розвитку орендні відносини. Колективні сільгоспідприємства реформовані у сільгоспідприємства різних форм господарювання. Перспективою для розвитку сільських територій є розбудова сільськогосподарської обслуговуючої кооперації – в області зареєстровано 37 сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів різних напрямів діяльності: молочарські, зернові, плодоовочеві, м'ясопереробні, з обробітку землі та збирання врожаю, багатофункціональні.

Виробництво валової продукції сільського господарства складає 6,0% від загального обсягу по Україні.

Будівництво

Будівельний комплекс області за своїми виробничими потужностями, основними фондами, чисельністю працюючих, обсягами виконаних будівельно-монтажних робіт має виражений загальнобудівельний характер і налічує понад 2000 середніх і малих підприємств.

У найближчих планах – реалізація створеного за участю міської влади генерального плану перспективного розвитку обласного центру, в основу якого покладено нові сучасні вимоги до якості життя городян та майбутнього розвитку міста.

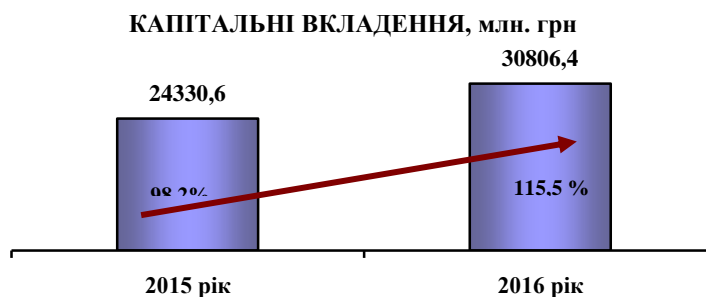
У 2016 році на території області прийнято в експлуатацію житлові будинки загальною площею 293,0 тис. кв. м. Більше половини (52,3%) загального обсягу житла прийнято в експлуатацію в будинках із двома й більше квартирами, 47,7% – в одноквартирних будинках.

За рахунок коштів державного бюджету в області завершено будівництво та прийнято в експлуатацію 1,499 тис. кв. м житла (0,5% від загального обсягу), що у 2,9 раза більше, ніж у 2015 році.

У 2016 році на території області побудовано 3202 квартири загальною площею 247,896 кв. м (3032 – у міських поселеннях, 170 – у сільській місцевості). Середній розмір квартири – 77,4 кв.м загальної площі.

Крім того, у 2016 році в області прийнято в експлуатацію дачні та садові будинки загальною площею 7,5 тис. кв. м.

Найбільше житла прийнято в експлуатацію у м. Дніпрі (62,2%) та у Дніпровському районі (15,7%).

У 2016 році обсяг капітальних інвестицій за рахунок усіх джерел фінансування становив 30806,4 млн грн. За цим показником Дніпропетровщина посідає 2 місце серед областей України (115,5% відносно рівня 2015 року). Питома вага області в Україні – 9,4%.

Зовнішньоекономічна та інвестиційна діяльність

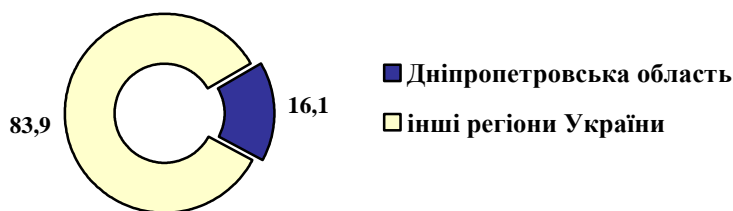
Область входить до числа провідних експортерів та займає перше місце за обсягами експорту серед областей України. У 2016 році обсяг зовнішньоторговельного обороту товарами та послугами становив 9825,5 млн дол. США,

у тому числі експорту та імпорту 6032,0 млн дол. США та 3793,5 млн дол. США відповідно. Позитивне сальдо – 2238,5 млн дол. США.

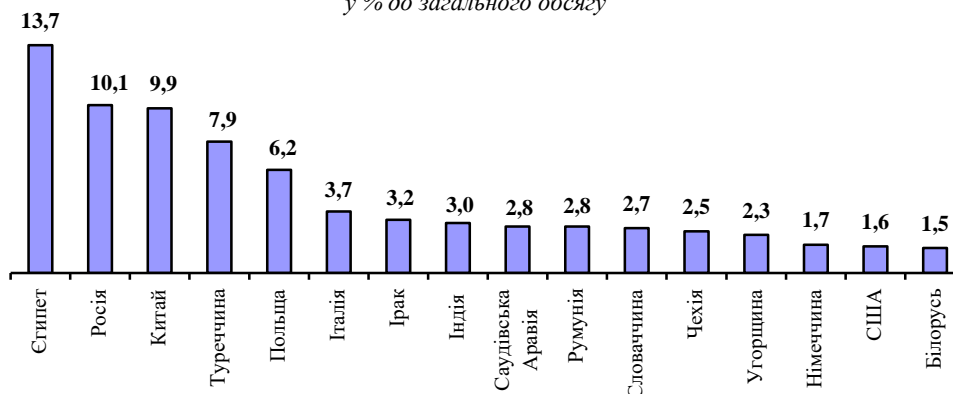
На область припадало 16,1% експортних товарних операцій України.

Частка області у загальноукраїнських обсягах експорту, %

Зовнішньоторговельні товарні операції область здійснювала з партнерами зі 154 країн світу.

Основна географічна структура експорту товарів області,
у % до загального обсягу

Найбільші обсяги товарів експортувались до Єгипту – 13,7% (загального обсягу експорту товарів), Росії – 10,1%; Китаю – 9,9%, Туреччини – 7,9%, Польщі – 6,2%, Італії – 3,7%; Іраку – 3,2% та інших країн.

Товарна структура експорту обумовлена промисловим потенціалом області. Основу товарної структури склали чорні метали (49,3% загального обсягу експорту товарів), мінеральні продукти (22,3%), вироби з чорних металів (6,8%), продукція агропромислового комплексу (9,0%), продукція хімічної промисловості (4,0%), транспортні засоби (2,8%).

Товари, обсяги експорту яких збільшилися у 2016 році

у % до попереднього року

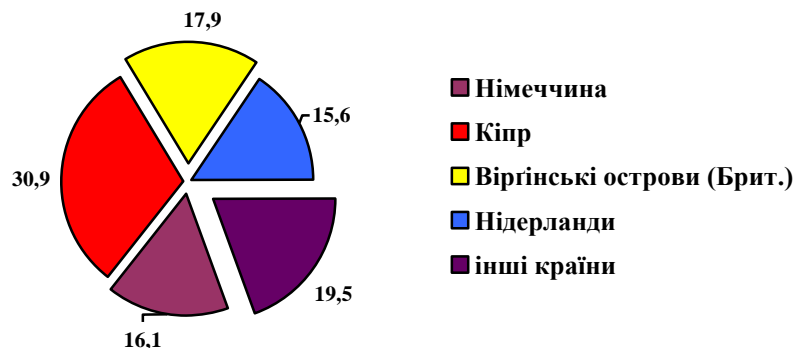
У товарній структурі імпортих надходжень значними були обсяги палив мінеральних, нафти і продуктів її перегонки, яких одержано на 928,1 млн дол. США (26,7% загального обсягу імпорту); машин, обладнання та механізмів, електротехнічного обладнання – на 422,6 млн дол. США (12,1%); полімерних матеріалів, пластмас та виробів з них – 332,3 млн дол. США (9,6%); фармацевтичної продукції – на 285,7 млн дол. США (8,2%); чорних металів – на 225,8 млн дол. США (6,5%).

За обсягами залучених *прямих іноземних інвестицій* область упевнено посідає 1 місце серед областей України. Станом на 31.12.2016 обсяг прямих іноземних інвестицій, залучених в економіку області, склав 3481,3 млн дол. США.

На одного мешканця області обсяг іноземних інвестицій становив 1074,7 дол. США, що у 1,2 раза більше показника по Україні (886,0 дол. США).

В економіку області прямі інвестиції залучено з 59 країн світу. Найбільші обсяги прямих інвестицій надійшли з Кіпру – 30,9%, Віргінських Островів (Брит.) – 17,9%, Німеччини – 16,1%, Нідерландів – 15,6%, Белізу – 3,1%, Австрії – 2,9%, Російської Федерації – 1,9%.

Найбільші країни-інвестори області, %

У 2016 році про наявність прямих іноземних інвестицій звітувало 1144 підприємства 11 міст та 18 районів області. Іноземними інвесторами вкладено 32,6 млн дол. США прямих іноземних інвестицій. Зменшення капіталу за цей період становить 318,1 млн дол. США, у тому числі 127,8 млн дол. США – за рахунок курсової різниці.

Більше половини іноземних інвестицій вкладено у промисловість (53,5%), також суттєві обсяги іноземного капіталу зосереджено у сфері оптової та роздрібної торгівлі (20,4%), операцій з нерухомим майном (13,1%); діяльності у сфері допоміжного та адміністративного обслуговування (4,4%); професійної, наукової та технічної діяльності (4,2%) та в інші галузі.

Прямі іноземні інвестиції в область за видами економічної діяльності,
у % до загального підсумку

Торгівля

У 2016 році питома вага роздрібно-товарообороту області у загальнодержавних обсягах становила 9,3%.

У загальному обсязі роздрібно-товарообороту підприємств області продаж непродовольчих товарів складає 51,9%, продовольчих – 48,1%.

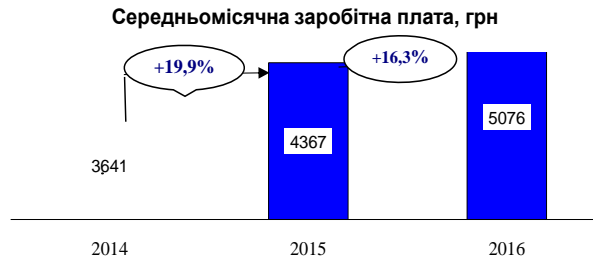
Провідну роль у вирішенні питань забезпечення та постійного підвищення рівня торговельного обслуговування населення, підтримки вітчизняних товаровиробників відіграють провідні торговельні мережі, що функціонують на території області, у тому числі мережі магазинів (супер- та гіпермаркетів): “АТБ”, “Варус”, “Сільпо”, “Фуршет”, “Брусничка”, “Епіцентр”, “Нова лінія”, “ПроСтор”, “Єва”, “Ельдорадо”, “Комфі”, “Караван”, центри оптової торгівлі “Метро” та інші.

Середньооблікова кількість штатних працівників (по юридичних особах та відокремлених підрозділах юридичних осіб із кількістю найманих працівників 10 і більше осіб) сфери оптової і роздрібно-торгівлі та ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів складає 82,0 тис. осіб.

Доходи населення

У 2016 році заробітна плата досягла рівня 5076 грн (по Україні – 5183 грн) та перевищила в 3,2 раза встановлену мінімальну заробітну плату (1600 грн).

У грудні 2016 року найбільший рівень заробітної плати залишився у працівників, зайнятих у сфері мисливства, спорту, розваг та відпочинку – 9410,21 грн; фінансовою та страховою діяльністю – 9403,91 грн; промисловість – 6794,64 грн. У промисловості найбільшу плату отримували персонал підприємств добувної промисловості і розроблення кар’єрів – 8459,27 грн.

Житлово-комунальне господарство

Житлово-комунальне господарство області об’єднує понад 250 підприємств і організацій. Споживачам області надається понад 40 видів послуг підприємствами житлово-комунального господарства.

В області функціонує 2638 об’єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ), що охоплює 21,8% від загальної площі багатоквартирного житлового фонду, з них у 2016 році було створено 1317 ОСББ, у тому числі: у містах: Дніпро – 521, Кривий Ріг – 265, Павлоград – 162, Нікополь – 133, Марганець – 118, Жовті Води – 54.

Протягом 2016 року реалізовувались заходи з екологічної безпеки та запобігання змінам клімату, розвитку житлового будівництва, підтримки населення в енергозбереженні житлового сектору Дніпропетровщини, розвитку та реконструкції систем тепло- та водопостачання і водовідведення, поліпшення якості питної води, створення нових об’єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ), оснащення наявного житлового фонду будинковими засобами регулювання та обліку спожитих газу, тепла тощо, зокрема:

реконструйовано зону відпочинку площею 21 га з відновленням гідрологічного режиму водойми та упорядкуванням прилеглої території в районі м. Синельникове;

забезпечено послугами водопостачання 25 тис. осіб, здійснено заміну 60,0 км водопостачальних мереж;

виконано ремонт доріг комунальної власності за рахунок коштів обласного бюджету загальною площею більше 700 тис. кв. м на 150 вулицях міст та районів області на загальну суму більше 500 млн грн.

Придбано 34 комплекти спеціальної техніки для санітарної очистки вулиць і доріг області на загальну суму близько 144 млн грн, з них ескаваторів-навантажувачів – 11 одиниць, бульдозерів – 5 одиниць, компакторів – 5 одиниць, міні-відвантажувачів – 13 одиниць.

Ринок праці

З метою стимулювання підприємницької ініціативи та залучення до цього сектору економіки безробітного населення міськими та районними центрами зайнятості здійснювались систематичні навчання основам підприємництва з використанням інтенсивних модульних технологій, зокрема проведено 309 таких заходів. Протягом 2016 року одноразову виплату допомоги по безробіттю для організації підприємницької діяльності отримали 310 безробітних.

Громадяни області віком старше 45 років, які виявили бажання проходити перенавчання або підвищення кваліфікації за обраними спеціальностями чи професіями, видано 222 ваучера для можливості підтримання їх конкурентоспроможності на ринку праці.

Протягом 2016 року:

працевлаштовано 793 безробітних на нові робочі місця в пріоритетних видах економічної діяльності, із здійсненням компенсації витрат суб'єктам малого підприємництва у розмірі єдиного внеску;

майже 13,2 тис. безробітних були залучені до професійного навчання переважно з урахуванням потреб ринку праці;

взяли участь в громадських та інших роботах тимчасового характеру майже 15,0 тис. осіб.

Чисельність осіб, які мають статус безробітного, на 01 січня 2017 року становила майже 30,7 тис. осіб, рівень зареєстрованого безробіття – 1,5%.

Підприємництво

У 2016 році кількість малих та середніх підприємств, зареєстрованих як платники податків (без урахування великих платників податків), становить 36,7 тисяч. Кількість фізичних осіб-підприємців становить 151,6 тис. осіб.

Загальна кількість суб'єктів підприємництва, які сплачували податки (без урахування великих платників податків), за підсумками 2016 року становить 107,3 тис. суб'єктів, з них: 25,1 тис. – малі та середні підприємства, 82,2 тис. – фізичні особи-підприємці.

Малий та середній бізнес є однією зі сфер забезпечення зайнятості населення, запобігання безробіттю та створення нових робочих місць. Так у 2015 році у малому та середньому підприємстві працювало понад 56% від

загальної кількості працюючих на підприємствах області або понад 6% від загальної кількості працюючих на підприємствах країни.

Упродовж 2015 року на малих та середніх підприємствах області працювало 364,4 тис. осіб, з них на малих підприємствах – 126,9 тис. осіб, на середніх – 237,5 тис. осіб.

З метою створення сприятливих умов для започаткування та ефективного провадження підприємницької діяльності в регіоні діяла Програма розвитку малого та середнього підприємництва у Дніпропетровській області на 2015 – 2016 роки, затвердженої рішенням обласної ради від 05 грудня 2014 року № 587-28/VI (зі змінами).

Освіта, охорона здоров'я, культура, спорт

спеціальні та санаторні школи.

Для забезпечення рівного доступу дітей до якісної дошкільної освіти в області функціонує 970 дошкільних навчальних закладів різних типів та форм власності, в яких виховується близько 114 тис. дітей.

Мережа вищих навчальних закладів Дніпропетровської області, що мають статус юридичної особи, на початок 2016/2017 навчального року представлена 29 вищими навчальними закладами I – II рівнів акредитації та 24 вищими навчальними закладами III – IV рівнів акредитації.

У 2016/2017 навчальному році функціонували 58 професійно-технічних навчальних закладів, в яких навчалось 23,7 тис. учнів.

З метою забезпечення рівня доступності населення до медичних послуг та ефективного обслуговування населення у 2016 році: функціонує

53 центри з 414 амбулаторіями загальної практики – сімейної медицини, у тому числі: у містах – 175 амбулаторій, в сільських районах – 238 амбулаторій;

додатково відкрито 4 амбулаторії (з них 2 – у місті Павлоград шляхом реформування спеціалізованої медико-санітарної частини № 15 і № 7 та 1 – у місті Кривий Ріг шляхом реформування

поліклініки відділкової лікарні, 1 – в Апостолівському районі шляхом реформування відділкової лікарні станції);

практикують 1283 лікарів загальної практики – сімейних лікарів та 2214 медичних сестер загальної практики, якими обслуговується 83,2% населення області (2015 році – 78%);

функціонує 6 станцій швидкої медичної допомоги з мережею 112 пунктів базування швидкої медичної допомоги, які фінансуються з обласного бюджету, що дозволило досягти принципу екстериторіальності;

діє Єдина регіональна оперативно-диспетчерська служба, яка складається з двох центрів щодо прийняття викликів у містах Дніпро та Кривий Ріг.

На сьогодні в області сформовано 16 об'єднаних територіальних громад, населення яких становить 141,1 тисяч осіб, до яких увійшли 26 лікарських амбулаторій, 59 фельдшерсько-акушерських пунктів, 3 центри первинної медико-санітарної допомоги та 2 центральні районні лікарні.

У чотирьох перинатальних центрах проведено 22644 пологів – 23% від усіх пологів в області (із них 10% – передчасні пологи, 40% – з ускладненим перебігом вагітності).

Діяльність перинатальних центрів у Дніпропетровській області дозволила знизити показник ранньої неонатальної смертності з 3,0‰ до 2,9‰, показник малюкової смертності склав 8,0‰ на 1 тис. народжених живими.

Дніпропетровщина – край талановитих людей з величезним культурним потенціалом.

Петриківський декоративний розпис – візитівка Дніпропетровської області – увійшов яскравою сторінкою в історію культури українського народу. Роботи петриківських майстрів знаходяться в багатьох музеях світу та в приватних колекціях шанувальників самобутнього мистецтва. Розвитку духовності та естетичному вихованню населення в Дніпропетровській області сприяє 13 професійних театрів, Будинок органної та камерної музики, Дніпропетровська філармонія, 800 бібліотек, 26 музеїв.

В 2016 році у Дніпропетровському національному історичному музеї імені Д.І.Яворницького відбулися численні виставки, в тому числі: до Дня космонавтики “Люди крилатої долі”, до 30-х роковин Чорнобильської аварії, виставка шевронів України (колекція волонтерів із зони АТО).

Відбувся огляд конкурсних вистав у театральних закладах області на вищу театральну нагороду Придніпров'я “Січеславна – 2016”.

Відбувся Міжнародний театральний фестиваль “Класика сьогодні”, присвячений письменникам (Івану Франку, Лесі Українці та Василю Стефанику). До фестивалю також була приурочена виставка під назвою “Художник у просторі”, яка відкрилась 18 травня у музеї історії м. Кам'янського.

Протягом 2016 року реалізується Загальноукраїнський проект культурної інтеграції “Український Донбасс”. У рамках зазначеного проекту театральньо-концертними закладами обласного підпорядкування було організовано 14 заходів.

Зкладами культури області проведено урочисті заходи до Дня пам’яті та примирення, з нагоди відзначення річниці Перемоги над нацизмом у Європі та річниці завершення Другої світової війни.

У рамках програми святкування Днів Литви у м. Дніпро відкрито виставку у Дніпропетровському художньому музеї “Литовський текстиль”, проведено ярмарку литовських товарів та концерт на Фестивальному причалі.

У травні 2016 року спільно з Українським центром культурних досліджень відбувся семінар “Збереження нематеріальної культурної спадщини: європейський досвід”.

24 вересня 2016 року за підтримки Генерального консульства Федеративної республіки Німеччини в Україні в рамках щорічного проекту “Тижні Німеччини в Україні” у Дніпропетровському художньому музеї представлено виставку в рамках десятирічного проекту “Зустріч поколінь” і семінарів-плєнерів німецьких художників України за фінансової підтримки Федерального Уряду Німеччини та Одеського Благодійного Фонду “Товариство Розвитку”.

У м. Дніпро відкрився перший в Україні музей АТО. Тут представлені близько 400 експонатів. Це списана військова техніка, яка воювала на Донбасі: БТР, медична “таблетка”, міномет, зенітна установка, військовий джип, вежа танка. Унікальну експозицію на Дніпропетровщині відвідали понад 7 тисяч жителів і гостей регіону. Серед відвідувачів школярі, військові, волонтери, журналісти і блогери як українські, так і російські, просто небайдужі люди.

В області функціонує розвинена мережа спортивних споруд, дитячо-юнацьких спортивних шкіл і спортклубів:

80 стадіонів, 53 плавальних басейнів, 1237 спортивних залів, 395 стрілецьких тири, 1441 приміщення для фізкультурно-оздоровчих занять з них 594 з тренажерним обладнанням, 5304 спортивних майданчиків та гімнастичних містечок, 6 кінно-спортивних баз, 9 споруд зі штучним льодом та інші.

Протягом 2016 року:

проведено 297 обласних зональних та фінальних змагання, в яких взяли участь 11713 представники учнівсько-студентської молоді;

здійснено 24 обласних та 20 міських спортивних заходів серед інвалідів різних нозологій, провідні спортсмени-інваліди взяли участь у 226 всеукраїнських заходах;

проведено 87 навчально-тренувальних зборів, 540 спортсменів з олімпійських та неолімпійських видів спорту взяли участь у зборах збірних команд України, де вибороли 149 медалей різного гатунку;

проведено 427 обласних змагань з олімпійських та неолімпійських видів спорту із залученням – 47,8 тис. спортсменів;

спортсменами області завойовано 267 медалей на чемпіонатах Європи та світу з олімпійських, неолімпійських видів спорту;

придбано трикімнатну квартиру майстру спорту України з фехтування Богдану Нікішину у місті Дніпро за кошти державного бюджету;

відкрито 19 майданчиків зі штучним покриттям у тому числі: для занять тенісом – 4 і баскетболом – 4 у місті Дніпро;

збудовано та введено в експлуатацію спортивний комплекс за рахунок обласного бюджету в місті Дніпро.

Туристична та курортно-рекреаційна галузь

Туристична індустрія Дніпропетровщини представлена широкою комплексною системою закладів і підприємств з організації виробництва туристичного продукту.

Для бажаючих відпочити туристські послуги надавали 294 суб'єкти підприємницької діяльності, з них: 17 – туроператори, 277 – турагентства. Їхніми послугами скористались 46121 туристів та екскурсантів.

Поступово збільшується мережа колективних засобів розміщування. Вона включає в себе 87 готелів, 4 мотелі, 1 хостел, 11 гуртожитків для приїжджих, 36 туристських баз, 6 санаторіїв, 10 дитячих санаторіїв, 1 дитячий заклад оздоровлення цілорічної дії, 15 санаторіїв-профілакторіїв, 2 пансіонати відпочинку, 80 баз відпочинку. Загалом у 2015 році послугами 253 засобів розміщення скористались 418265 особи, що дало змогу місцевим бюджетам отримати додаткових надходжень на суму 1299,5 тис. грн (туристичний збір).

Все більшої популярності у мешканців та гостей області набуває агро-, та екотуризм, який дає змогу відпочити в осередках живої природи, пізнати інше культурне середовище й цікаво провести час. Господарі 8 сільських садиб гостинно приймають відпочиваючих у власних оселях.

У місті Дніпро працюють 2 приватні туристично-інформаційні центри.

Релігія і духовність

Аналіз стану та тенденцій розвитку релігійної ситуації, державно-церковних відносин у Дніпропетровській області свідчать про наявність усіх достатніх умов для всебічного задоволення релігійних потреб громадян, конструктивної співпраці з релігійними організаціями, подальших процесів духовного відродження, утвердження міжконфесійного миру та злагоди.

Станом на 01 листопада 2016 року відповідно до зареєстрованих статутів у Дніпропетровській області діє 1431 релігійна організація.

Регулярно проводяться робочі зустрічі з керівниками релігійних організацій та уповноваженими представниками, на яких розглядаються питання щодо запобігання загостренню міжконфесійних відносин, співробітництва державних та релігійних інституцій задля консолідації українського суспільства.

Духовенством Дніпропетровської єпархії Української Православної Церкви Київського Патріархату взято участь в урочистій відправці юнаків на строкову військову службу до лав Збройних сил України, інших військових формувань перед будівлею облдержадміністрації.

Процеси та тенденції, що відбуваються у релігійному середовищі області, питання забезпечення свободи світогляду та віросповідання, всебічні аспекти релігійно-духовного життя Дніпропетровщини включаються в систему моніторингу суспільно-політичної ситуації та висвітлюються у місцевих засобах масової інформації.

Адміністративні послуги

В області створено і діють 42 центри надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП), та їх 10 філій, які функціонують в обласному центрі, 13 містах обласного значення, 22 районах регіону, 6 – при об'єднаних територіальних громадах та 1 – в сільській раді, яка не є об'єднаною територіальною громадою. Через такі центри здійснюється надання адміністративних послуг населенню і видача документів дозвільного характеру суб'єктам господарювання.

Дніпропетровщина – регіон-лідер з переведення найпопулярніших у населення адміністративних послуг в електронну форму. Наразі 90% найбільш затребуваних послуг можна отримати онлайн. Це найвищий показник в Україні.

Протягом 2016 року через ЦНАП області запроваджено он-лайн сервіси замовлення понад 226 адміністративних послуг і дозволів як місцевого, так і всеобласного значення (земельні відносини, реклама, санітарне благополуччя, ветеринарна медицина, розміщення об'єктів торгівлі, реєстраційні послуги для юридичних осіб тощо).

Зокрема, електронні сервіси запроваджені на веб-порталі “Регіональний віртуальний офіс електронних адміністративних послуг Дніпропетровської області”, в якому працюють 45 ЦНАП області, 233 їх адміністраторів, 469 суб’єктів надання адміністративних послуг, а також порталі державних послуг – iGov.org.ua.

У 2016 році 36 ЦНАП Дніпропетровської області (13 – міських, 22 – районний та 1 – при виконкомі селищної об’єднаної територіальної громади) підключені до програмного забезпечення “Реєстрація та обробка заяв” підсистеми “Реєстрація прав та обтяжень на нерухоме майно” Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. На цей час Дніпропетровщина утримує лідируючі позиції серед інших регіонів України щодо прийому документів та видачі оформлених результатів надання адміністративних послуг у зазначеній сфері через адміністраторів ЦНАП.

Крім того, на кінець 2016 року адміністраторами ЦНАП регіону проведено 21539 дій з реєстрації заяв суб’єктів звернення в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

Розвиток громад

Дніпропетровщина є лідером у впровадженні реформи місцевого самоврядування.

На кінець 2016 року в області було створено 34 об’єднані територіальні громади.

Які на власному прикладі довели ефективність реформи. Відбулося значне збільшення доходів громад, отримання міжнародних та державних грантів.

Усе це дозволило побудувати нові водоводи, відремонтувати дитячі садки, школи та лікарні.

У деяких громадах бюджети збільшилися від 50% до 10-ти разів. Бюджет Вакулівської ОТГ зріс з 2,8 мільйона до 22 мільйонів гривень, а разом з грантами та субвенціями – до більш ніж 40 мільйонів гривень. На ці кошти реалізовано безліч корисних проектів: зроблено вуличне освітлення у 5 селах, відкрито Центр надання адміністративних послуг, будуються підвідні водоводи до Новоолексіївки та Мар’ївки. За рік бюджет Сурсько-Литовської ОТГ зріс у чотири рази – з 5 мільйонів гривень до понад 22 мільйонів гривень. Завдяки цьому у Сурсько-Литовському вставили нові вікна у школі, створюється власний центр первинної медико-санітарної допомоги, зводиться „з нуля” Центр надання адміністративних послуг, ремонтується будинок культури.

В області на розвиток інфраструктури об’єднаних територіальних громад, за рахунок усіх бюджетних джерел було спрямовано майже 1 млрд грн.

Що дозволило реалізувати в об'єднаних територіальних громадах області майже 250 інфраструктурних проектів, з яких 126 за рахунок місцевих бюджетів, 93 – за рахунок коштів державного бюджету, 28 проектів за рахунок обласного бюджету.

Основними напрямками використання цих коштів є освіта та житлово-комунальне господарство.

Це проекти реконструкції та ремонту шкіл, дошкільних навчальних закладів. Крім того, це освітлення, водозабезпечення, водовідведення, поводження з відходами тощо.

В 16-ти громадах створено та працюють Центри надання адміністративних послуг, створено 2 опорні школи.

Слобожанська громада першою в Україні серед об'єднаних громад отримала нові повноваження держархбудконтролю.

Новий садочок у Слобожанському, який збудували без допомоги держбюджету. Він складається з п'яти будівель. У середині – затишні спальні, велика ігрова, зимовий сад, кімната емоційного розвантаження, соляна кімната, сучасний комп'ютерний клас. Дитсадочок відвідують 220 дітей.

В Апостолівському районі вперше за останні 15 років з мертвої точки зрушилося питання водопостачання. Прокладено новий водовід до Апостолового.

У 2016 році громадами реалізовувалися 13 інфраструктурних проектів, які фінансувалися за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій: ЄС ПРООН, DESPRO, GIZ та інших.

Крім того, було подано заявки на проекти загальною вартістю 150 млн грн.

Серед ключових проектів:

забезпечення водопостачанням Вакулівської ОТГ (охоплює 1400 мешканців, DESPRO – 1200 тис. грн);

реконструкція дитячого садка „Попелюшка” в Зеленодольській ОТГ (Європейський інвестиційний банк – 1600 тис. грн).